

## Nr 543.

Av herr **Andersson** i Grimbo, i anledning av Kungl. Maj:t proposition, nr 266, angående vissa åtgärder för mejerihanterings och smörexportens befrämjande.

I proposition nr 266 har Kungl. Maj:t föreslagit vissa åtgärder för mejerihanterings och smörexportens befrämjande, åsyftande bl. a. bättre utbildning för funktionärer av olika slag, skärpta kvalitetsbestämmelser för export-smör, underlättande av anläggande och modernisering av mejerier o. s. v. Vidare föreslås anläggande genom statens försorg av kylagerhus i Malmö och Göteborg samt smörexportens koncentration till nämnda städer.

De föreslagna åtgärderna gå utan tvivel i rätt riktning, men en annan sak är, huruvida de kunna anses tillräckliga under nuvarande förhållanden och om de kunna väntas åstadkomma några större verkningar under den närmaste tiden. Det ej minst viktiga för närvarande är snabbt verkande medel till prislägets förbättrande.

Ett rent katastrofalt prisfall för smör har som bekant inträffat under de senaste månaderna. Under det att smörpriset enligt de svenska partiprisnoteringarna under tiden september—november förra året höll sig vid 3 kronor per kg. eller något däröver och icke vid något tillfälle under år 1929 var lägre än omkring 2 kronor 60 öre (april—maj), sjönk priset i mitten av januari innevarande år till 2 kronor 58 öre och har sedan fortsatt nedåt, så att svensk smörnotering i Malmö den 3/4 utgjorde endast 2 kronor 15 öre för kg. runmärkt smör.

I propositionen återgivas ganska ingående beräkningar över verkningarna för våra jordbrukare av en sänkning av smörpriset, vilken även, som erfarenheten visar, är avgörande för mjölkpriset. Samstämmigheten synes vara så stor, att exportsmörets pris är i det närmaste helt avgörande icke blott för smörpriset inom landet utan även för mjölkpriset. Enligt ett i propositionen återgivet exempel föll det av mejerierna i Malmöhus län uppnådda smörpriset med 12,7 procent från 1925 till 1927. Samtidigt sjönk det av mejerierna i hela landet betalade medelpriset för mjölk med 13 procent, alltså i ungefär samma grad som smörpriset i landets främsta exportområde.

Enligt verkställda beräkningar uppgick år 1929 den svenska smörproduktionen till ca 70 miljoner kg., varav 25 miljoner kg. exporterades. Redan för år 1927 uppskattades årsproduktionen av mjölk till över 4 miljoner ton, därav 3/5 enligt beräkning salufördes. Försäljningsvärdet av sistnämnda kvantitet anges enligt i propositionen (sid. 6) återgiven uppskattning till omkring 300 miljoner kronor eller, efter avdrag för skummjölk, som återköpts eller behållits av jordbrukarna, till 280 miljoner kronor. Varje procents ökning eller minskning av exportsmörets pris innebär — om dessa beräkningar hålla sträck — på grund av det nära sambandet mellan smör- och

mjolkpriserna en ökning respektive minskning av jordbrukets inkomst med 2,8 miljoner kronor årligen.

Det är klart, att våra lantbrukare med den allra största oro iakttaga den pågående prisutvecklingen, som hotar att helt underminera deras existensvillkor, och man måste allvarligt ställa frågan, om icke något *kan* göras, som, om det också icke helt skulle kunna råda bot på detta ogynnsamma förhållande, dock i någon mån kunde neutralisera verkningarna av det häftiga prisfallet. Då vårt land av naturliga skäl knappast i nämnvärd grad är i stånd att påverka prissättningen på världsmarknaden för animaliska produkter, inställer sig som närmaste uppgift att söka på ett eller annat sätt påverka såväl exporten som hemmamarknaden.

Med det billiga pris, som är rådande, torde från konsumentsynpunkt ingen berättigad invändning kunna göras mot åtgärder i syfte att något hejda prisfallet, men för jordbruksbefolkningen betyder det, som av de anförda siffrorna framgår, ofantligt mycket, om smörpriset ligger något tiotal öre högre eller lägre per kilogram.

För att stimulera priset å såväl smör som mjölk skulle erfordras ett anslag till höjande av exportsmörets pris. Storleken härav är givetvis beroende på exportens omfattning och stödpremiens belopp. Vid samma exportkvantitet som under fjolåret och 40 öres pristillägg skulle åtgärden fordra ett anslag av 10 miljoner kronor per år.

I fall det av budgetära eller andra skäl icke skulle anses lämpligt med denna belastning av statskassan, torde de erforderliga medlen kunna anskaffas genom åsättande av importavgifter å fodermedel, varigenom kostnaden finge bäras av producenterna själva. Importen av fodermedel är som bekant mycket betydande, och även om den kunde väntas något nedgå, om importavgifter å de olika foderslagen fastställdes, torde dock importavgifterna kunna hållas ganska låga och ändå räcka till för ändamålet. För att icke inom landet av importerad råvara framställda fodermedel skulle otillbörligt gynnas, torde det bli nödvändigt att i dylika fall åsätta råvaran lämplig importavgift, motsvarande importavgifterna för övriga fodermedel.

Såsom konsekvens av importavgifterna torde exportstöd även böra införas för levande svin och fläsk samt ägg, ehuru något yrkande härom av formella skäl icke kan göras i detta sammanhang.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att för varje kilogram runmärkt smör, som utföres ur landet, skall utgå ett exportstöd av 40 öre; och att de härför erforderliga medlen eventuellt skola anskaffas genom åsättande av avgifter å importerade fodermedel;

samt att utskottet måtte föreslå grunderna för och storleken av de importavgifter, som erfordras för förslagets genomförande.

Stockholm den 7 april 1930.

*Herman Andersson.*